Elke editie van Vlinders vertellen onze projectleiders u wat zij over vlinders en libellen gelezen (en geschreven) hebben in wetenschappelijke literatuur.

Kenmerken en bedreigde status van libellen

In een publicatie van het project DRAGON zijn alle Europese libellen met hun kenmerken in beeld gebracht. Hiervoor zijn onder andere kenmerken als voorkeur voor stromend of stilstaand water, formaat en vliegtijd verzameld en zijn libellen die op elkaar lijken geclusterd in een n-dimensionele ruimte, de “trait space”. Dit is vergeleken met de status op de Europese Rode Lijst en de twee onderliggende factoren, negatieve trends en een beperkte verspreiding. Bedreigde en kwetsbare soorten zijn vooral te vinden bij bepaalde combinaties van kenmerken, dus bepaalde plekken in die “trait space”. Kwetsbare soorten komen vooral voor in voedselarme wateren (vennen en hoogvenen) en in mediterrane beekjes. Ze hebben ook een langere larvale ontwikkeling, maar bij soorten die kwetsbaar zijn door een klein verspreidingsgebied zien we ook veel soorten met een korte levenscyclus. Soorten die bedreigd zijn doordat ze een negatieve trend hebben, zijn vooral soorten met een voorkeur voor lagere temperaturen.
Welke soorten bedreigd zijn, is dus niet willekeurig. Bedreigde soorten lijken op elkaar en hebben bepaalde kenmerken gemeen. Deze analyse geeft inzichten in welke kenmerken dat zijn en daarmee ook in wat de oorzaken van de bedreiging kunnen zijn.

Nicvert, L. et al. (2026). Linking species traits and vulnerability indicators in European Odonata. Biological Conservation, 317, 111786.

Vlinders hebben liever runderen dan schapen

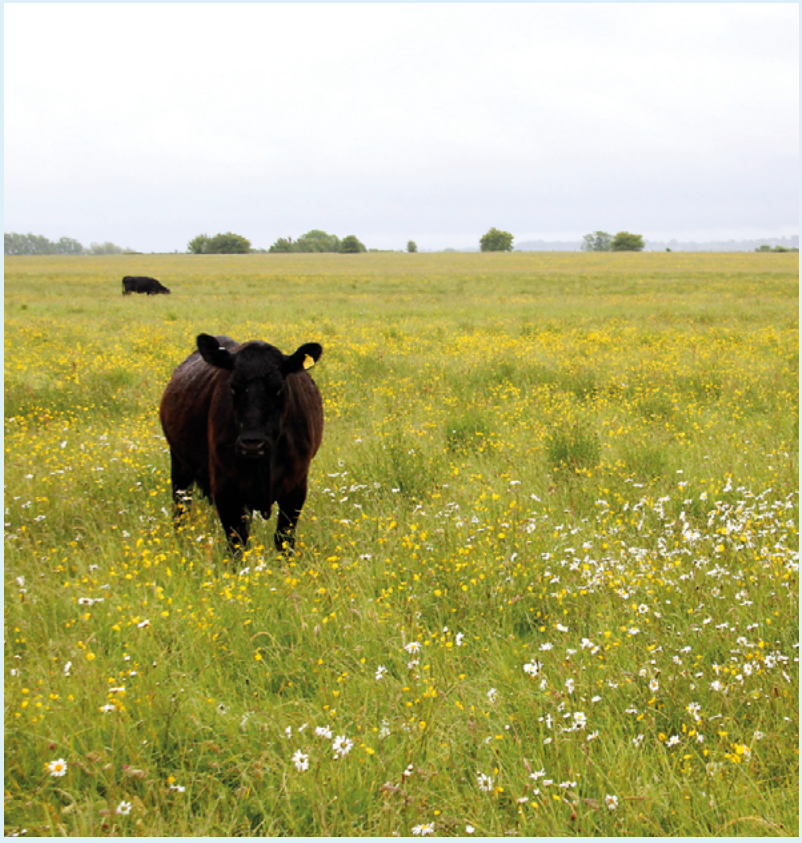
Over de ideale uitvoering van begrazing voor het bevorderen van vlinderrijke landschappen is nog steeds veel te doen. In deze studie uit Engeland werden ruim 20 jaar aan monitoringgegevens van dagvlinders gebruikt om de invloed van extensieve begrazing met runderen en schapen op de vlindergemeenschap met elkaar te vergelijken en met een ruim vijftig jaar onbegraasd gebleven gebied; op landschapsschaal was de begrazingsintensiteit voor runderen en schapen gelijk. Het onderzoeksgebied bestond overwegend uit kalkgrasland.
Op extensief door runderen begraasde locaties bleken 4,9 keer meer vlinders te vliegen dan extensief door schapen begraasde plekken en 1,4 keer meer vlinders dan op onbegraasde plekken. De soortenrijkdom van vlinders was ook aanzienlijk hoger met runderbegrazing dan bij zowel geen begrazing als schapenbegrazing. Ook de zeldzame vlindersoorten, waaronder de grote parelmoervlinder, waren relatief talrijk bij runderbegrazing.

De studie onderstreept dat de invloed van runderen voor vlinders een stuk gunstiger uitwerkt dan die van schapen. De auteurs pleiten ervoor om verschuiving van schapen- naar runderbegrazing serieus te overwegen en dat het tijdelijk uit begrazing nemen ook positief kan uitpakken. Vanuit de Nederlandse ervaringen kan daaraan worden toegevoegd dat gescheperde begrazing een deel van de nadelen kan wegnemen en dat bij onze hoge stikstofbelasting na het uit begrazing nemen verruiging van de vegetatie snel op de loer ligt.

Wrigley, R. et al. (2026). The effect of different grazing managements on butterfly abundance, diversity and composition at a calcareous upland site. Ecological Solutions and Evidence, 7, e70210.

Tekst:
Michiel Wallis de Vries & Roy van Grunsven
De Vlinderstichting

Michiel Wallis de Vries

Begrazing door runderen is gunstiger voor vlinders dan door schapen.